

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
10 EKİM 2025

Ekonomide Son Gelişmeler

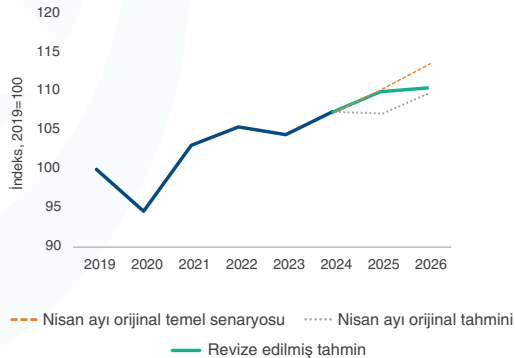
- 03** DTÖ: KÜRESEL TİCARET GÖRÜNÜMÜ VE İSTATİSTİKLERİ
- 04** IMF: BELİRSİZLİK ÇAĞINDA BÜYÜMEYE ULAŞMAK
- 05** IMF: KÜRESEL FİNANSAL İSTİKRAR
- 07** FİNANSAL YATIRIM ARAÇLARININ REEL GETİRİ ORANLARI
- 09** İSO: DÜNYA İMALAT PMI
- 10** SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ
- 12** TİCARET SATIŞ HACİM ENDEKSİ
- 13** CİRO ENDEKSLERİ
- 15** İNŞAAT MALİYET ENDEKSİ

“Küresel Mal Ticareti 2025’te %2,4 iken 2026’da %0,5’e Gerilemesi Öngörülüyor”

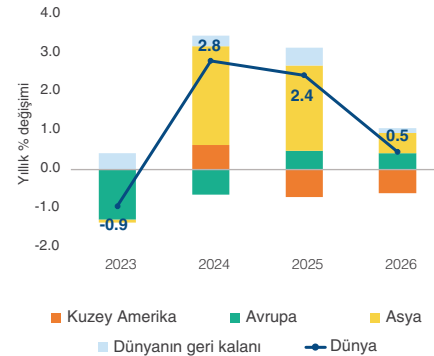
Küresel mal ticareti yapay zekâ ile ilgili ürünlere yapılan harcamalardaki artış, gümrük vergileri öncesinde Kuzey Amerika ithalatındaki yükseliş ve dünyanın geri kalanıyla sürdürülen güçlü ticaretin etkisiyle 2025’in ilk yarısında beklentilerin üzerinde gerçekleşti. Buna göre, 2025 yılı için küresel mal ticaret hacmi büyüme tahmini %0,9’dan %2,4’e yükseltilirken 2026 yılı tahmini %1,8’den %0,5’e düşürüldü. 2025 yılındaki ticaret hacmi artışı yalnızca yapay zekâ ürünlerine yönelik talep ve satın alımlarla değil, aynı zamanda enflasyondaki gerileme, destekleyici maliye politikaları, sıkı iş gücü piyasaları ve artan reel gelirlerin tüketim harcamalarını canlandırması gibi olumlu makroekonomik koşullarla da desteklendi. Buna karşılık, küresel ekonomide beklenen yavaşlama ve yüksek tarifelerin tam etkilerinin önümüzdeki yıl hissedilmeye başlamasıyla 2026 yılında ticaret büyümesinin zayıflaması öngörülüyor.

Öte yandan hizmet ticareti hacmine ilişkin tahminler de son gelişmeler doğrultusunda revize edildi. Her ne kadar hizmet ticareti doğru- dan tarifelere tabi olmasa da mal ticareti ve üretimle olan güçlü bağlantıları nedeniyle dolaylı olarak etkilenebiliyor. Buna göre, hizmet ihracat büyümesinin 2024’teki %6,8 seviyesinden 2025’te %4,6’ya, 2026’da ise %4,4’e gerilemesi bekleniyor.

Mal Ticareti Hacmi

Bölgelere Göre Ticaret Hacmi Büyümesine Katkıları

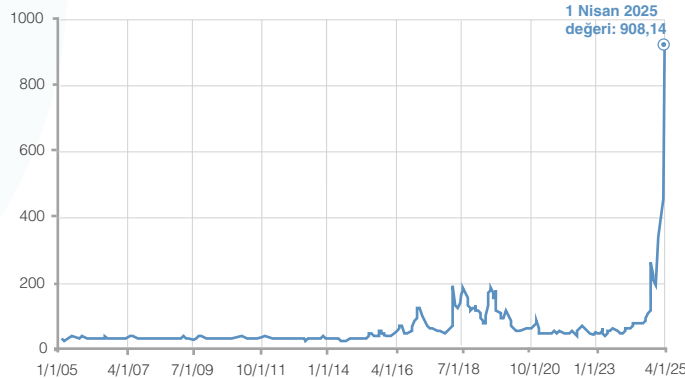
“Belirsizlik, Küresel Büyüme Yavaşlatıyor”

Uluslararası Para Fonu’nun (IMF) son raporu dünya ekonomisinin pandemi, savaş ve ticaret gerilimlerinin ardından “belirsizlik çağında büyüme” mücadelesi verdiğini ortaya koydu. IMF, nisan ayında yakın vadeli büyüme tahminlerini bu yıl için %2,8’e, 2026 için ise %3’e düşürdü ve beş yıllık büyüme tahminleri son yılların en düşük seviyesinde kalmaya devam ediyor. Kurum, küresel borcun 2024 itibarıyla 100 trilyon doları aştığını ve on yıl sonunda dünya ekonomisinin toplam üretimine denk seviyeye ulaşabileceğini belirtiyor. Küresel kamu borcu, 2024’te ortalama %92,3’e yükselirken bütçe açıklarının dünya genelinde GSYH’nin %5,1’ine ulaştığı ifade edildi.

Raporda, ticaret politikası belirsizliğinin 2025 itibarıyla tarihi zirveye çıktığı vurgulandı. Artan jeopolitik riskler, ticaret kısıtlamaları ve mali sıkışmanın büyümenin önündeki en büyük tehditler arasında yer aldığı belirtildi. Düşük gelirli ülkelerin dış borç baskısı nedeniyle gelir artışı hedeflerinden uzaklaştığı, bu ülkelerin %53’ünün yüksek borç sıkıntısı riski altında olduğu ifade edildi. Bazı ekonomilerin borç yeniden yapılandırmasına yönelmek zorunda kaldığına dikkat çekilen raporda ülkelerin bürokrasiyi azaltması, dijital altyapılarını güçlendirmesi ve girişimciliği desteklemesi gerektiği vurgulandı.

Rapora göre, son bir yılda 20 ülkeye toplam 63 milyar dolarlık finansman sağlandı. Bunun yaklaşık 9 milyar doları düşük gelirli ülkeler için kullanıldı. Ayrıca yapılan politika düzenlemeleriyle üye ülkelerin yıllık borçlanma maliyetlerinin 1,2 milyar dolar azaltıldığı açıklandı. Bu adımların küresel borç yüküyle mücadelede daha esnek ve kapsayıcı bir yaklaşımı yansıttığı raporda yerini aldı.

Ticaret Politikası Belirsizliği (2005-2025)

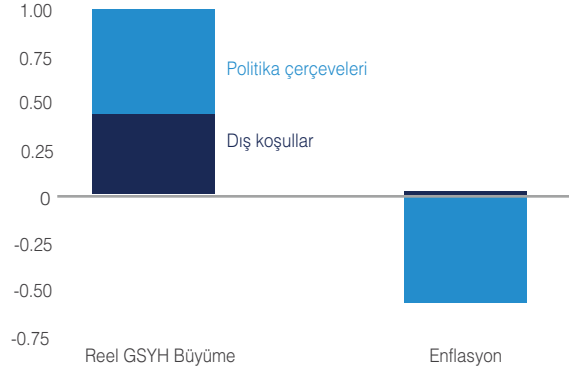
Kaynak: IMF Annual Report 2025

“Şoklara Karşı Dirençte Politikalar Belirleyici Oldu”

IMF tarafından yapılan değerlendirmeye göre gelişmekte olan ekonomiler, son yıllarda küresel finansal şoklara karşı kayda değer bir dayanıklılık sergiliyor. Yatırımcıların küresel belirsizlik dönemlerinde riskli varlıklardan hızla çıkarak güvenli limanlara yöneldiği riskten kaçış dönemlerinde, gelişmekte olan ülkelerde büyük sermaye çıkışları para birimi değer kayıpları ve enflasyon artışları yaşanıyordu.

Günümüzde ise bu tür “riskten kaçış” dönemlerinin etkileri çok daha sınırlı kalıyor. Ekonomik çıktı kriz sonrası dönemde, kriz öncesine göre ortalama %1 daha yüksek seyrediyor. Bunun %0,5’den daha fazlası güçlü politika çerçevelerinden, kalan kısmı ise dış koşullardan kaynaklanıyor. Enflasyon ise kriz sonrası dönemde %0,6 puan daha düşük gerçekleşiyor. Bu sonuçlar, bağımsız merkez bankaları, güvenilir para politikaları, şeffaf maliye yönetimi ve yerel para cinsinden borçlanma piyasalarının gelişmesinin, ekonomilerin hem büyüme hem de enflasyon açısından dış şoklara karşı dayanıklılığını belirgin biçimde güçlendirdiğini gösteriyor.

Küresel Finansal Kriz Öncesi ve Sonrası Riskten Kaçış Dönemlerinin Karşılaştırılması

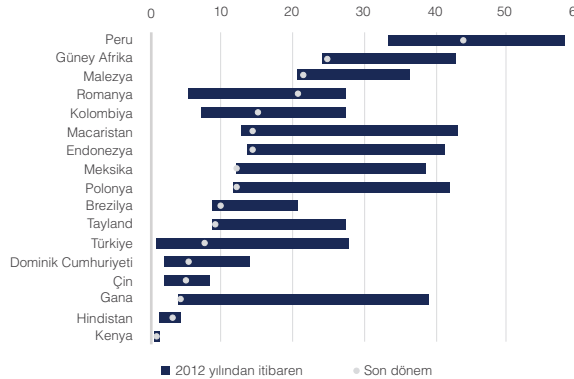
Kaynak: IMF, 2025 World Economic Outlook

“Yerli Yatırımcıların Artan Payı, Gelişmekte Olan Ülkeleri Küresel Şoklara Karşı Güçlendiriyor”

IMF’nin Küresel Finansal İstikrar Raporu’na göre, yerli yatırımcıların yerel para cinsinden borçlanmadaki payının artması, gelişmekte olan ekonomilerin küresel şoklara karşı daha dayanıklı hale gelmesini sağlıyor. Özellikle bankalar gibi yerli yatırımcıların tahvillere olan ilgisi, “riskten kaçış” dönemlerinde faiz artışlarını sınırlayarak finansal istikrarı destekliyor.

Gelişmekte olan ülkelerde yabancı yatırımcıların gelişmekte olan ülkelerin yerel para cinsinden borçlarındaki payının son yıllarda azaldığını gösteriyor. Türkiye’de, 2012 yılından bu yana yabancı yatırımcıların yerel para cinsinden borçlardaki payı geniş bir aralıkta dalgalanmış, ancak son dönemde bu oran %10’un altına gerilemiş durumda. Finansal istikrar ve dayanıklılıktaki bu iyileşme tüm ülkelerde eşit düzeyde gerçekleşmiyor. Küçük ve daha kırılgan gelişmekte olan ekonomilerin, hâlâ kısa vadeli iç borçlanma veya dolar cinsinden dış borçlanma gibi daha pahalı ve istikrarsız finansman kaynaklarına bağımlı olduğu görülüyor.

Yabancı Yatırımcıların Devletin Yerel Para Cinsinden Borçlanma Araçlarındaki Payı (%)

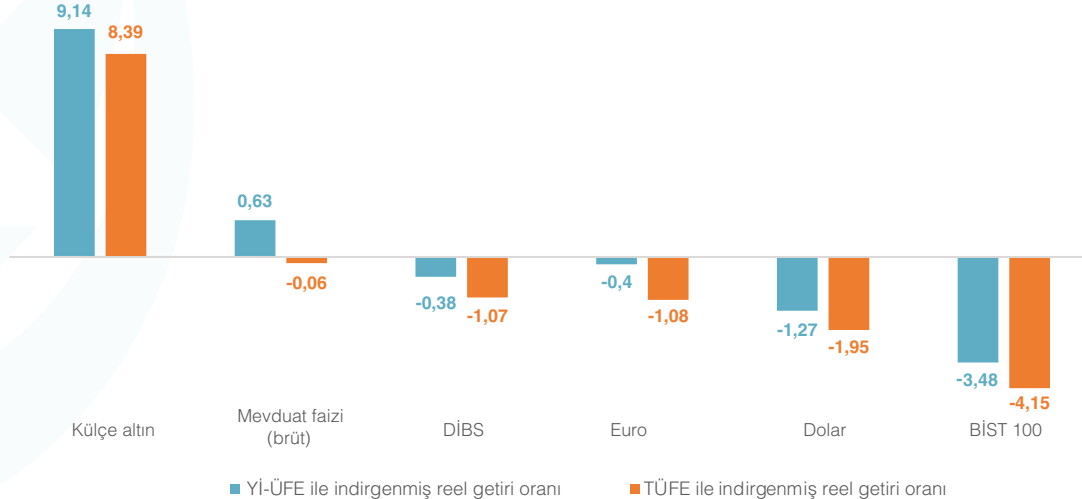

Kaynak: IMF Araştırmacıları Tarafından Hesaplanmıştır.

“Eylül’de En Fazla Kazandıran Yatırım Aracı Külçe Altın Oldu”

TÜİK, eylül ayına ilişkin finansal yatırım araçlarının reel getiri oranlarını açıkladı. Buna göre aylık en yüksek reel getiriye, Yİ-ÜFE ile indirildiğinde %8,39, TÜFE ile indirildiğinde %9,14 ile külçe altın sağladı. Diğer tüm finansal yatırım araçları ise negatif ayrılarak yatırımcısına kayıp yaşattı.

Finansal Yatırım Araçlarının Aylık Reel Getiri Oranları, (Eylül 2025)

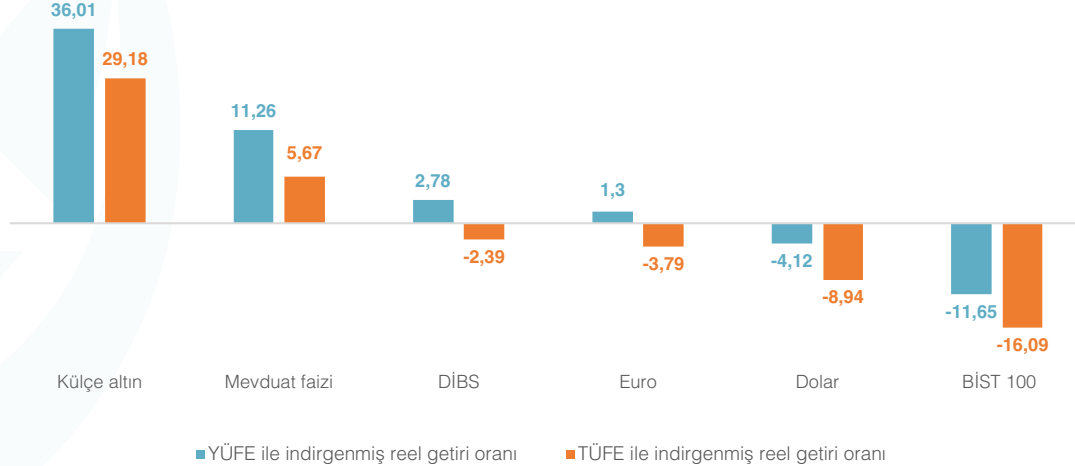

Kaynak: TÜİK

“Yıllıkta En Yüksek Reel Getiri Külçe Altında”

Finansal yatırım araçları yıllık olarak değerlendirildiğinde külçe altın, Yİ-ÜFE ile indirgenmiş reel getiri oranı %36,01, TÜFE ile indirgenmiş reel getiri oranı ise %29,18 oranlarında yatırımcısına en yüksek reel getiriyi sağlayan finansal yatırım aracı oldu. Bunu TÜFE ile indirgenmiş reel getiri oranı %5,67’lik prim sağlayan mevduat faizi izledi. Diğer finansal yatırım araçları ise negatif yönde ayrıştı.

Finansal Yatırım Araçlarının Yıllık Reel Getiri Oranları, (Eylül 2025)

Kaynak: TÜİK

“Küresel İmalat PMI Eylül’de 50,8”

Küresel İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), eylül ayında 0,1 puanlık azalışla 50,8’e geriledi. Buna rağmen endeks, faaliyet koşullarında üst üste ikinci ay ılımlı iyileşme sinyali vermeyi sürdürdü. Endeksin ikinci çeyrekte 49,9 olan ortalaması, üçüncü çeyrekte 50,5’e yükseldi. Endekse dâhil edilen 33 ekonomiden 14’ü büyüme kaydederken, bu ülkelerin 7’sinde büyüme hızının önceki aya göre yavaşladığı görüldü. Buna karşılık, 19 ülkede endeks 50’nin altında kalarak sektörde daralmaya işaret etti.

Üretim ve yeni siparişlerin ağustosa kıyasla daha yavaş arttığı gözlemlendi. Artan gümrük tarifelerinin, ihracat siparişleri ve tedarik süreleri üzerindeki baskıları sürerken ticaret belirsizliklerinin olumsuz etkilerine rağmen beklentiler pozitif görünümünü korudu. Tarifeler ve tedarik zinciri sorunları girdi maliyetlerini artırmaya devam etse de önceki aylarda biriken mamul stokları, satış fiyatı enflasyonunun yavaşlamasına katkı sağladı.

Seçilmiş Ülkeler İmalat PMI, Ağustos-Eylül 2025

	Ağustos 2025	Eylül 2025
Fransa	50,4	48,2
Almanya	49,8	49,5
Euro Bölgesi	50,7	49,8
Birleşik Krallık	47,0	46,2
Japonya	49,7	48,5
Türkiye	47,3	46,7
Dünya	50,9	50,8
ASEAN*	51,0	51,6
Çin	50,5	51,2
Güney Kore	48,3	50,7
Rusya	48,7	48,2
Endonezya	51,5	50,4
Hindistan	59,3	57,7

Kaynak: İSO

*ASEAN PMI endeksinde dâhil olan ülkeler: Endonezya, Filipinler, Malezya, Myanmar, Singapur, Tayland, Vietnam.

“

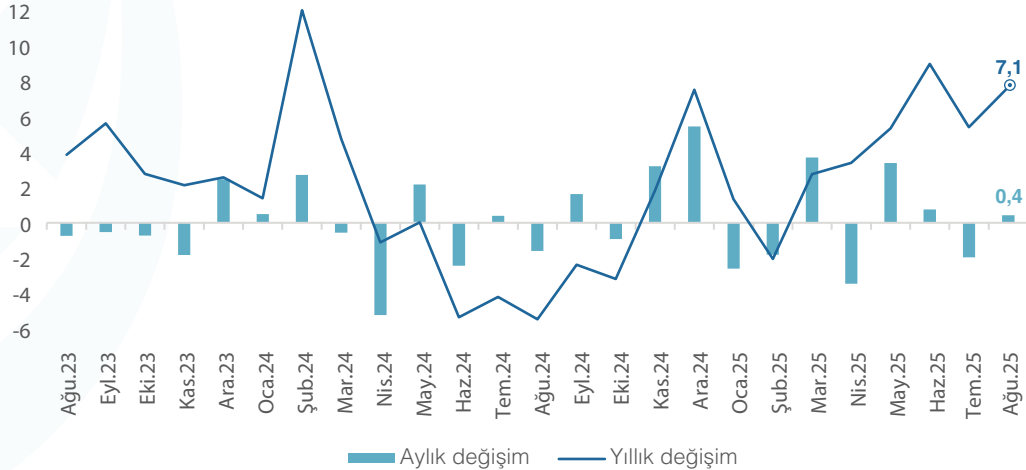
50,0’nin üzerindeki değerler iyileşmeye, 50,0’nin altındaki değerler bozulmaya işaret etmektedir. 50 eşik değeri ise önceki aya göre bir değişim olmadığını ifade etmektedir.

”

“Sanayi Üretiminde Yıllık %7,1 Artış”

Sanayi üretim endeksi ağustos ayında bir önceki aya göre %0,4, bir önceki yılın aynı ayına göre %7,1 oranında artış kaydetti. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde bir önceki yılın aynı ayına göre madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi %2,6, imalat sanayi sektörü endeksi %7,7, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %6,1 artış gösterdi.

Sanayi Üretim Endeksi Değişim Oranları (%)

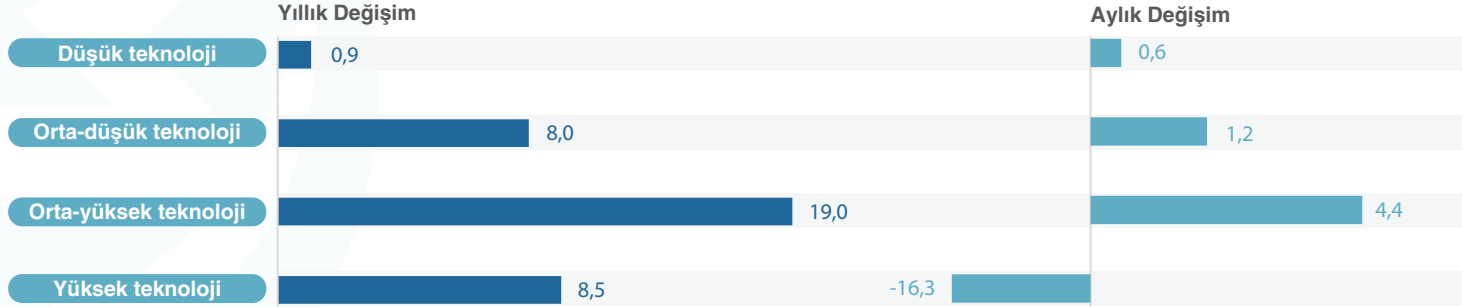

Kaynak: TÜİK

“Yüksek Teknoloji Grubunda Yıllık %8,5 Artış”

Sanayi üretimi yüksek teknoloji ürün grubu ağustos ayında bir önceki aya göre %16,3 azalırken bir önceki yılın aynı ayına göre %8,5 oranında artış gösterdi. Düşük teknoloji ürünler grubunda ise sanayi üretimi bir önceki aya göre %0,6, bir önceki yılın aynı ayına göre %0,9 oranında artış kaydetti.

Sanayi Üretim Endeksi Teknoloji Gruplarına Göre Değişim Oranları, Ağustos (%)

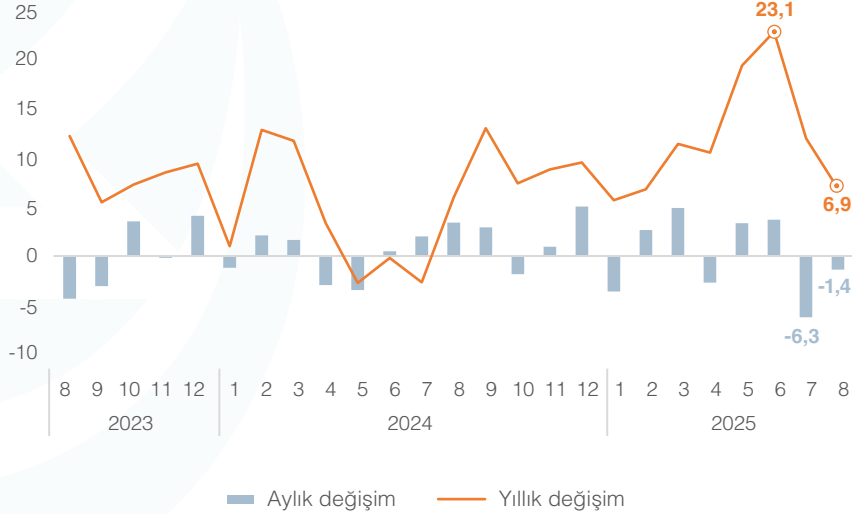

Kaynak: TÜİK

“Ticaret Satış Hacminde Yıllık %6,9 Artış”

Ticaret satış hacim endeksi ağustos ayında bir önceki aya göre %1,4 azalırken, bir önceki yılın aynı ayına göre %6,9 oranında artış gösterdi. Alt kalemler incelendiğinde, bir önceki aya göre motorlu kara taşıtları ve motosikletlerin ticareti %2,0 ile perakende ticaret satış hacmi %0,9 oranında arttı. Toptan ticaret satış hacminde ise %3,1 oranında azalma kaydedildi.

Ticaret Satış Hacmi Yıllık ve Aylık Değişim Oranları (%), Ağustos 2025

“

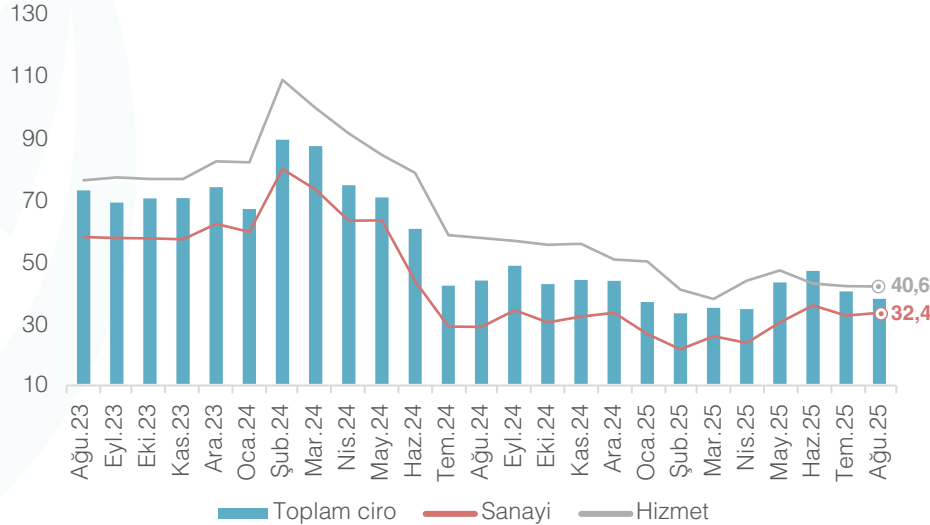
Ticaret satış hacim endeksi, ticaret sektöründe faaliyet gösteren farklı tür ve büyüklükteki girişimlerin satış hacimlerini aylık olarak ölçüyor.

”

“Toplam Ciroda Yıllık %36,7’lik Artış”

Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörlerini kapsayan toplam ciro endeksi ağustos ayında bir önceki aya kıyasla %2 oranında artış kaydetti. Yıllık artış oranı ise %36,7 düzeyinde oldu. Alt kırılımlar incelendiğinde ise inşaat ciro endeksi %53,2, hizmet ciro endeksi %40,6, ticaret ciro endeksi %35,6 ve sanayi sektörü ciro endeksi %32,4 arttı.

Ciro Endeksleri Yıllık Değişim Oranları (%), Ağustos 2025

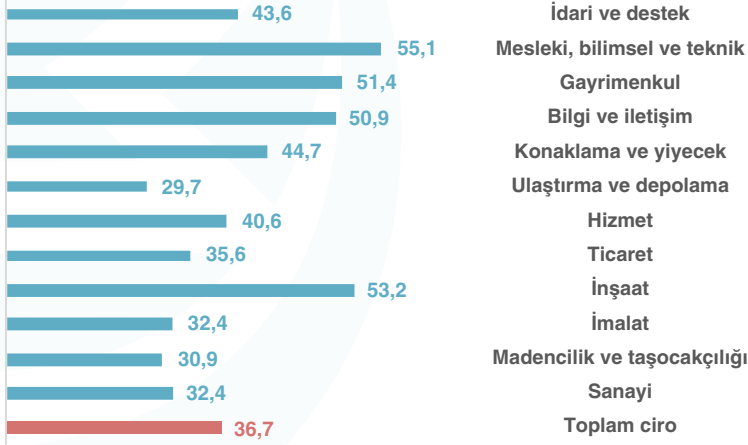

Kaynak: TÜİK

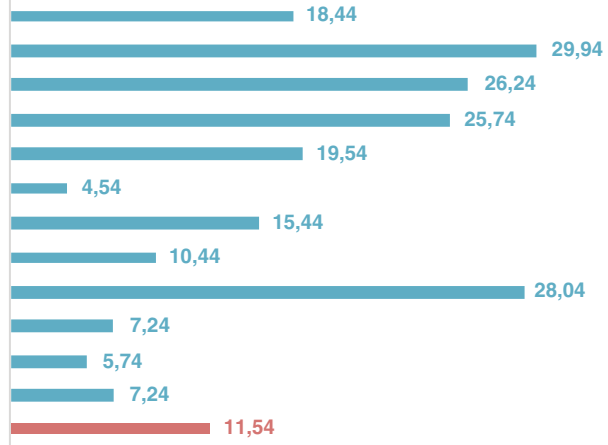
“Ciro Endeksleri Ağustos’ta Enflasyonun Üstünde”

Ciro endeksinin sektörel kırılımlarına bakıldığında en çok artışın sırasıyla mesleki, bilimsel ve teknik (%55,1) ve inşaat (%53,2) sektörlerinde olduğu görülüyor. Bu sektörleri ise gayrimenkul ve bilgi ve iletişim sektörleri izliyor. ÜFE’deki yıllık değişimin kullanılması ile enflasyondan arındırılan reel ciro endeksinde göre tüm sektörler ise enflasyonun üstünde kaldı. Reel olarak artış gösteren sektör ise %29,94 ile mesleki, bilimsel ve teknik sektörü oldu.

Ciro Endekslerinde Yıllık Değişim Oranları (%)

Reel Ciro Endeksleri Yıllık Değişim Oranları (%)

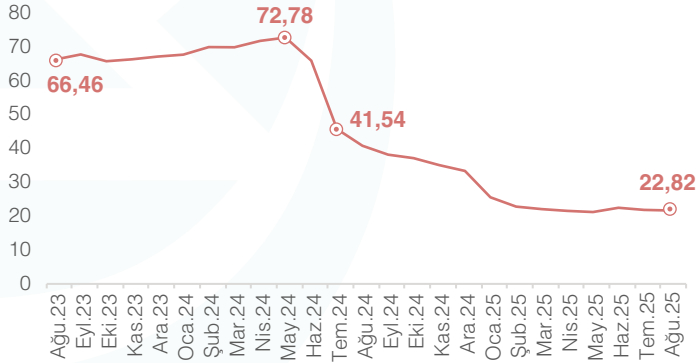

Kaynak: TÜİK

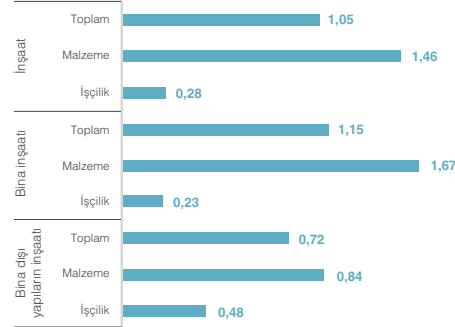
“İnşaat Maliyetinde Yıllık Artış: %22,82”

İnşaat maliyet endeksi 2025 yılı Ağustos ayında aylık %1,05, yıllık %22,82 arttı. Alt kalemlere bakıldığında, aylık bazda malzeme endeksi %1,46, işçilik endeksi %0,28 artış gösterdi. Yıllık bazda ise malzeme endeksinde %19,17, işçilik endeksinde %30,16 artış gerçekleşti. Ayrıca bina inşaatı maliyet endeksi yıllık %22,53 artarken bina dışı yapılarda %23,75 oranında artış kaydedildi.

İnşaat Maliyet Endeksi Yıllık Değişim Oranları, Ağustos 2025 (%)

İnşaat Maliyet Endeksi Aylık Değişim Oranları, Ağustos 2025 (%)

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr

İTOSAM